NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO. 410.024.01.2019

prof. dr hab. Marek Figlerowicz
Dyrektor
Instytutu Chemii Bioorganicznej
Polskiej Akademii Nauk
ul. Zygmunta Noskowskiego 12/14
61-704 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/025 Finansowanie badań podstawowych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk; ul. Zygmunta Noskowskiego 12/14, 61-704 Poznań (dalej Instytut albo jednostka)
Kierownik jednostki kontrolowanej	prof. dr hab. Marek Figlerowicz, Dyrektor, od 1 grudnia 2011 r. (dalej: Dyrektor) W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: prof. dr hab. Wojciech Markiewicz, Dyrektor, od 1 grudnia 2003 r. do 30 listopada 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja projektów dofinansowanych przez Narodowe Centrum Nauki. 2. Efekty zrealizowanych projektów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2011-2018
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[1]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Zbigniew Truszkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/137/2019 z 20 września 2019 r. (akta kontroli str.1)

[1] Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna[2] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Instytut projektów dofinansowanych przez Narodowe Centrum Nauki (dalej: Centrum albo NCN).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Poddane kontroli projekty zostały zrealizowane w sposób prawidłowy, zgodnie z postanowieniami umów o wykonanie projektów badawczych i zrealizowanie stypendium doktorskiego (dalej: stypendium). Zadania badawcze wykonano zgodnie z zakresami określonymi we wnioskach. Środki zaplanowane we wniosku dotyczącym stypendium zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Aparatura zakupiona na potrzeby realizacji projektów, po ich rozliczeniu, była nadal w Instytucie użytkowana. Jednostka sporządzała raporty z realizacji projektów i terminowo przekazywała je do Centrum.

We wszystkich poddanych kontroli projektach osiągnięto ustalone w umowach z Centrum efekty, w postaci publikacji wyników zrealizowanych badań w wydawnictwach o zasięgu międzynarodowym. Wywiązano się też z obowiązku umieszczenia we wszystkich publikacjach i opracowaniach będących wynikiem realizacji projektów, informacji w języku polskim lub angielskim o ich sfinansowaniu ze środków Centrum, podając przy tym numer rejestracyjny projektu. Kierownicy projektów, zgodnie z postanowieniami umów, zamieszczali w raportach końcowych popularyzatorskie opisy ich rezultatów. W związku z realizacją projektu w zakresie finansowania stypendium doktorskiego jedna osoba uzyskała stopień naukowy doktora.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[3] kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja projektów dofinansowanych przez Narodowe Centrum Nauki

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2018, w Instytucie realizowano 90 projektów finansowanych przez Centrum, w ramach pięciu konkursów: Opus (47), Sonata (18), Maestro (4), Preludium (20) i Etiuda (1), na które przyznano łącznie 70.862 tys. zł. Szczegółową kontrolą objęto 10 z 44 zrealizowanych w ww. okresie projektów, w ramach konkursów Sonata, Preludium, Opus i Etiuda, na które wydatkowano łącznie 3.735 tys. zł.

(akta kontroli str.17-22, 1219-1220)

1.1. Projekty zrealizowane w ramach konkursu Sonata.

Projekt „Stworzenie nowego warsztatu umożliwiającego kompleksową analizę degradomu RNA – opracowanie innowacyjnych metod identyfikacji degradantów RNA oraz oceny ich potencjału funkcjonalnego”[4] w ramach konkursu Sonata 3 zrealizowano w latach 2013-2016[5]. Dyrektor Centrum w dniu 5 listopada 2018 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 406 900 zł (100% planowanych środków) i nie przekroczyły zagwarantowanej w umowie kwoty. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 322 003,15 zł, w tym wynagrodzenia wraz

[2] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

[3] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

[4] Umowa nr UMO-2012/05/D/NZ2/02238

[5] Czas realizacji projektu za zgodą NCN i na mocy zawartego aneksu nr 1 z dnia 15.10.2015.r. przedłużono o sześć miesięcy.

z pochodnymi 89 999,19 zł; natomiast poniesione koszty pośrednie wyniosły 84 896,85 zł.

Do realizacji projektu zaplanowano czterech wykonawców. Ostatecznie, w projekcie uczestniczyło sześć osób, w tym dwie włączone za zgodą Dyrektora. Łączna suma wypłaconych wynagrodzeń nie przekroczyła kwoty przewidzianej we wniosku o finansowanie. Wykonawcy, w tym kierownik projektu, zrealizowali prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wniosku.

Koszty wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w Instytucie na podstawie umów o pracę stanowiły 98% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie.

Zgodnie z wnioskiem na potrzeby realizacji projektu zakupiono: aparat do elektroforezy dwukierunkowej RN A (osobny moduł do rozdziału w jednym i drugim kierunku), zasilacz wysokonapięciowy oraz termostat chłodząco-grzejący z recyrkulatorem. Za zgodą Dyrektora Instytutu, w 2015 r., zakupiono dodatkową, nieplanowaną, we wniosku aparaturę (laptop z oprogramowaniem za 4 686,30 zł). Łączna kwota wydatkowana na zakup aparatury wyniosła 38 929,29 zł i nie przekroczyła wysokości środków zaplanowanych na ten cel (39 000 zł). Na każdym zakupionym przedmiocie zamieszczono oznaczenie: „Aparatura naukowo-badawcza sfinansowana ze środków Centrum na podstawie decyzji numer DEC-2012/05/D/NZ2/02238".

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.25-184, 1220, 1345-1346, 1245-1334)

Projekt „Aktywność opiekuńcza białek Gag inukleokapsydu wobec RNA HIV-2: implikacje dla projektowania nowych inhibitorów retrowirusowych"[6] w ramach konkursu Sonata 1 zrealizowano w latach 2011-2014[7]. Dyrektor Centrum w dniu 9 marca 2017 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 389 583,15 zł, w stosunku do planowanej kwoty 390 000 zł i nie przekroczyły zagwarantowanej w umowie kwoty. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 299 679,33 zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 100 094,96 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 89 903,82 zł. Niewykorzystane środki w kwocie 416,85 zł zostały zwrócone do Centrum w terminie określonym w umowie o finansowaniu. Do realizacji projektu zaplanowano czterech wykonawców, w tym dwóch pracowników naukowych Instytutu, zatrudnionych na podstawie umów o pracę.

Koszty wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w Instytucie na podstawie umów o pracę stanowiły 91% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie. Wykonawcy, w tym kierownik projektu, zrealizowali prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wniosku.

Na potrzeby realizacji projektu zakupiono: inkubator z wytrząsaniem do prowadzenia hodowli bakteryjnych, aparat do sekwencyjnej elektroforezy pionowej, lampę UV 254/365nm, aparat do elektroforezy poziomej w żelu agarozowym, a także - za zgodą Dyrektora NCN - szafę chłodniczą i komputer z oprogramowaniem. Łączna kwota wydatkowana na zakup aparatury wyniosła 58 170,64 zł i nie przekroczyła wysokości środków zaplanowanych na ten cel (60 000 zł). W umowie nie przewidziano obowiązku zamieszczenia oznaczenia o sfinansowaniu aparatury naukowo-badawczej ze środków Centrum.

[6] Umowa nr UMO-2011/01/D/NZ1/03478.

[7] Czas realizacji projektu za zgodą NCN i na mocy zawartego aneksu przedłużono o sześć miesięcy.

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.185-319, 1245-1334, 1363-1367)

Projekt „Analiza epigenomu i proteomu kukurydzy zwyczajnej (Zea mays), linii odpornej i wrażliwej na herbicyd"[8] w ramach konkursu Sonata 1 zrealizowano w latach 2011-2015[9]. Dyrektor Centrum w dniu 27 lutego 2018 r. uznał umowę za wykonaną[10]. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 503 230,00 zł, (100% planowanych środków). Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 387 190,04 zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 128 000,10 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 116 039,96 zł.

Koszty wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w Instytucie na podstawie umów o pracę stanowiły 77% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie. Do realizacji projektu zaplanowano pięciu wykonawców, w tym dwóch pracowników naukowych zatrudnionych na podstawie umowy o prace. Kierownik projektu, będący jednocześnie głównym wykonawcą oraz pozostali wykonawcy zrealizowali prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wniosku.

Na potrzeby realizacji projektu zakupiono: aparat do elektroforezy pionowej na duży żel, aparat do elektroforezy agarozowej, termomikser, termocykler gradientowy oraz wirówkę z chłodzeniem. Łączna kwota wydatkowana na zakup aparatury wyniosła 56 941,42 zł i nie przekroczyła wysokości środków zaplanowanych na ten cel (83 000 zł). W umowie nie przewidziano obowiązku zamieszczenia oznaczenia o sfinansowaniu aparatury naukowo-badawczej ze środków Centrum.

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.320-449, 1220, 1245-1334)

1.2. Projekty zrealizowane w ramach konkursu Preludium.

Projekt „Wykorzystanie technik tandemowej spektrometrii mas z kolizyjnie indukowaną dysocjacją do profilowania i analizy strukturalnej fenolowych metabolitów wtórnych w wieloskładnikowych ekstraktach materiału roślinnego"[11] w ramach konkursu Preludium 1, zrealizowano w latach 2011-2013, w przewidzianym w umowie terminie. Dyrektor Centrum w dniu 9 marca 2017 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 48 227,11 zł, w stosunku do planowanej kwoty 49 920 zł i nie przekroczyły zagwarantowanej w umowie wartości. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 40 189,26 zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 15 789,92 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 8 037,85 zł. Niewykorzystane środki w kwocie 1 692,89 zł zostały zwrócone do Centrum w terminie określonym w umowie o finansowaniu. Do realizacji projektu zaplanowano dwóch wykonawców, w tym jednego pracownika etatowego Instytutu, jako opiekuna naukowego, dla którego nie przewidziano

[8] Umowa nr UMO-2011/01/D/NZ9/03631.

[9] Czas realizacji projektu za zgodą NCN i na mocy zawartego aneksu przedłużono o 12 miesięcy.

[10] W dniu 11 stycznia 2017 r. Instytut przekazał do Centrum poprawiony raport końcowy, w którym w polu tekstowym w sekcji „Zestawienie kosztów planowanych i poniesionych" zamieszczono informację o zgodzie kierownika jednostki na przesunięto środków finansowych w wysokości 90,04 zł z kosztów pośrednich na inne koszty bezpośrednie (89,94 zł.) oraz na wynagrodzenia (0,10 zł). Zgoda taka była wydana, lecz nie umieszczono informacji o niej w ww. sprawozdaniu.

[11] Umowa nr UMO-2011/01/N/NZ2/00025.

wynagrodzenia. Kierownik projektu, część zadań realizowała jako uczestniczka studium doktoranckiego, część, jako pracownik etatowy Instytutu[12].

Koszty wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej dla wykonawcy zatrudnionego w Instytucie na podstawie umowy o pracę stanowiły 100% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie. We wniosku nie zaplanowano zakupu aparatury naukowo-badawczej.

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.450-526, 1220, 1363-1367)

Projekt „Badanie struktury miR21 RNA oraz jego prekursora - podstawowych znaczników nowotworów mózgu u ludzi”[13] w ramach konkursu Preludium 3, zrealizowano w latach 2013-2015, w przewidzianym w umowie terminie. Dyrektor Centrum w dniu 29 czerwca 2018 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 98 981,06 zł, w stosunku do planowanej kwoty 99 260 zł i nie przekroczyły zagwarantowanej w umowie wartości. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 78 105,20 zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 31 106,40 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 21 060 zł. Niewykorzystane środki w kwocie 278,94 zł zostały zwrócone do NCN w terminie określonym w umowie o finansowaniu. Do realizacji projektu zaplanowano dwóch wykonawców, pracowników naukowych, w tym jednego opiekuna naukowego, dla którego nie przewidziano wynagrodzenia.

Koszty wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej dla wykonawcy zatrudnionego w Instytucie na podstawie umowy o pracę, stanowiły 100% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie.

We wniosku zaplanowano zakup aparatury naukowo-badawczej. Planowany koszt zakupu wynosił 8 000 zł. Zgodnie z wnioskiem na potrzeby realizacji projektu zakupiono: zestaw komputerowy wraz z oprogramowaniem za 8 518,98 zł. Kierownik jednostki wydał zgodę na przesunięcie między pozycjami kosztorysu. Na zakupionym przedmiocie zamieszczono oznaczenie: „Aparatura naukowo-badawcza sfinansowana ze środków Centrum na podstawie decyzji numer DEC-2012/05/N/NZ1/01919”.

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.527-638, 1345-1346, 1220, 1245-1334, 1363-1367)

Projekt „Kluczowe elementy prekursorów miRNA warunkujące uwalnianie homogennych siRNA z wektorów shRNA-miR.”[14] w ramach konkursu Preludium 6, zrealizowano w latach 2014-2016, w przewidzianym w umowie terminie. Dyrektor Centrum w dniu 14 marca 2019 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 98 800,00 zł; taką samą kwotę zaplanowano we wniosku i w umowie. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 76 009.09 zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 42 991,99 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 22 799,91 zł. Do realizacji projektu zaplanowano dwóch wykonawców, pracowników naukowych, w tym jednego opiekuna naukowego, dla którego nie przewidziano wynagrodzenia. W związku z przejęciem przez kierownika projektu realizacji części prac zaplanowanych dla pracownika technicznego, za zgodą Dyrektora, zwiększono wynagrodzenie kierownika projektu.

[12] Od dnia 1 lutego 2013 r.
[13] Umowa nr UMO-2012/05/N/NZ1/01919.
[14] Umowa nr UMO-2013/11/N/NZ1/02429.

Koszty wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w Instytucie na podstawie umowy o pracę, stanowiły 100% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie.

We wniosku nie zaplanowano zakupu aparatury naukowo-badawczej.

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.639-726, 1220, 1245-1334)

1.3. Projekty zrealizowane w ramach konkursu Opus

Projekt „ Analiza proteomu osocza krwi w przewlekłej chorobie nerek w kontekście postępującej choroby-sercowo-naczyniowej”[15] w ramach konkursu Opus 3, zrealizowano w latach 2013-2016[16]. Dyrektor Centrum w dniu 14 grudnia 2018 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 404 132,87 zł, w stosunku do planowanych 405 000 zł. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 314 132,87zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 79 954,75 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 90 000 zł. Niewykorzystane środki w kwocie 867,13 zł zostały zwrócone do Centrum w terminie określonym w umowie o finansowaniu. Do realizacji projektu zaplanowano pięciu wykonawców; w realizacji projektu brało udział sześć osób[17] w tym troje, będących pracownikami Instytutu. Koszty wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w Instytucie na podstawie umowy o pracę, stanowiły 76% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie. Kierownik projektu oraz wykonawcy zrealizowali prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wniosku.

We wniosku zaplanowano zakup aparatury naukowo-badawczej. Planowany koszt zakupu wynosił 15 000 zł. Zgodnie z wnioskiem, na potrzeby realizacji projektu zakupiono zestaw komputerowy wraz z oprogramowaniem i licencjami programów za 12 138,87 zł. Na zakupionym przedmiocie zamieszczono oznaczenie: „Aparatura naukowo-badawcza sfinansowana ze środków Centrum na podstawie decyzji numer DEC-2012/05/B/NZ2/02189”.

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.727-841, 1245-1334, 1220, 1345-1346, 1363-1367)

Projekt „Rola regionów niekodujących 5' mRNA genu p53 syntetyzowanych z różnych promotorów transkrypcyjnych i wykorzystujących alternatywne miejsca inicjacji translacji w generowaniu izoform białka p53”[18] w ramach konkursu Opus 5, zrealizowano w latach 2014-2017.[19]. Dyrektor Centrum w dniu 23 maja 2019 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 798 000 zł; taką samą kwotę zaplanowano we wniosku i w umowie. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 637 522,56 zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 235 150,28 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 160 477,44 zł. Do realizacji projektu zaplanowano siedmiu wykonawców; w realizacji projektu brało udział 10 osób[20].

Koszty wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w Instytucie na podstawie umowy o pracę, stanowiły 51%

[15] Umowa nr UMO-2012/05/B/NZ2/02189.

[16] Czas realizacji projektu za zgodą NCN i na mocy zawartego aneksu przedłużono o siedem miesięcy.

[17] Za zgodą Dyrektora, do projektu dołączyła osoba odpowiedzialna za zebranie i opracowanie danych pochodzących z analizy proteomicznej.

[18] Umowa nr UMO-2013/09/B/NZ1/01884.

[19] Czas realizacji projektu za zgodą NCN i na mocy zawartych aneksów przedłużono o 6 miesięcy.

[20] Zmian dokonano za zgodą dyrektora jednostki oraz Dyrektora NCN.

poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie. Kierownik projektu oraz wykonawcy zrealizowali prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wniosku.

We wniosku zaplanowano zakup aparatury naukowo-badawczej. Planowany koszt zakupu wynosił 96 000 zł. Zgodnie z wnioskiem na potrzeby realizacji projektu zakupiono wielofunkcyjny czytnik luminescencji, fluorescencji i absorbancji za 96 725,75 zł oraz komputer z drukarką za 5 844,96 zł; łącznie na aparaturę wydatkowano 102 570,71 zł. Zmiana w wysokości środków na zakup ww. przedmiotów, nastąpiła po uzyskaniu zgody Dyrektora jednostki i nie przekroczyła limitu ustalonego w umowie. Na zakupionych przedmiotach zamieszczono oznaczenie: „Aparatura naukowo-badawcza sfinansowana ze środków Centrum na podstawie decyzji numer DEC-2013/09/B/NZ1/01884".

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.842-986, 1220, 1245-1334, 1345-1346)

Projekt „Opracowanie chemicznej metody syntezy biologicznie aktywnych trójfosforanów z zastosowaniem termolabilnych grup ochronnych"[21] w ramach konkursu Opus 4, zrealizowano w latach 2013-2017[22]. Dyrektor Centrum w dniu 28 września 2018 r. uznał umowę za wykonaną. Faktyczne koszty realizacji projektu wyniosły 891 560 zł; taką samą kwotę zaplanowano we wniosku i w umowie. Poniesione koszty bezpośrednie wyniosły 756 340,78 zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 296 553,45 zł; poniesione koszty pośrednie wyniosły 135 219,22 zł. Do realizacji projektu zaplanowano czterech wykonawców; w realizacji projektu brało udział 10 osób[23]. Koszty wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w Instytucie na podstawie umowy o pracę, stanowiły 58% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w projekcie. Kierownik projektu oraz wykonawcy zrealizowali prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wniosku.

We wniosku zaplanowano zakup aparatury naukowo-badawczej. Planowany koszt zakupu wynosił 305 000 zł. Zgodnie z wnioskiem, na potrzeby realizacji projektu zakupiono zestaw wysokociśnieniowej chromatografii cieczowej-wersja półpreparatywna, za 304 990,80 zł. Na zakupionym urządzeniu zamieszczono oznaczenie: „Aparatura naukowo-badawcza sfinansowana ze środków Centrum na podstawie decyzji numer DEC-2012/07/B/ST5/03035".

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.987-1114, 1220, 1245-1334, 1345-1346)

1.4. Projekt zrealizowany w ramach konkursu Etiuda

W ramach konkursu Etiuda 1, w przewidzianym w umowie terminie, w okresie od 1 października 2013 r. do 30 września 2014 r. zrealizowano jedno stypendium. Do 12 listopada 2019 r. dyrektor Centrum nie uznał umowy za wykonaną. Instytut zawarł ze stypendystą umowę[24], w której zobowiązał się do wypłaty: stypendium doktorskiego (ustalając jego miesięczną kwotę oraz okres wypłaty), kwoty na pokrycie kosztów stażu, w tym noclegów i diet pobytowych, w zagranicznym ośrodku naukowym (ustalając miesięczną kwotę wypłaty i okres jej trwania) oraz

[21] Umowa nr UMO-2012/07/B/ST5/03035.

[22] Czas realizacji projektu za zgodą NCN i na mocy zawartego aneksu przedłużono o 12 miesięcy.

[23] W związku z urlopami macierzyńskimi wykonawców projektu, do realizacji zadań, za zgodą Dyrektora, zatrudniano dodatkowych wykonawców.

[24] Umowa o wypłatę stypendium doktorskiego i innych świadczeń zawarta w Poznaniu w dniu 1 października 2013 roku

kwoty na pokrycie przez stypendystę kosztów podróży (w obie strony) związanej z odbyciem stażu w zagranicznym ośrodku naukowym. W kosztorysie będącym załącznikiem do umowy[25], przyznano środki w wysokości 98 702 zł, z czego 36 000 zł na stypendium doktorskie (36,4% kwoty wsparcia), 54 702 zł na pokrycie kosztów stażu w zagranicznym ośrodku naukowym i 8 000 zł na pokrycie kosztów podróży do ośrodka naukowego będącego miejscem odbywania stażu. Koszty poniesione ze środków projektu wyniosły 96 180,89 zł[26] (97,4% planowanych).

Ostatnia wypłata ww. stypendium nastąpiła na cztery miesiące przed uzyskaniem przez stypendystę stopnia naukowego doktora[27].

Warunki realizacji stypendium określone w umowie nie uległy zmianie.

Instytut przekazał stypendyście w dniu 19 lutego 2015 r. wypełniony druk PIT-8 C za rok 2014, w którym nie uwzględniono przychodów z tytułu wypłaconych środków na pokrycie kosztów podróży i stażu stypendysty w zagranicznym ośrodku naukowym. Główna księgowa w Instytucie wyjaśniła, że kolejne badanie wypłat wykazało, iż wypłacone środki na pokrycie wszystkich kosztów podróży i pobytu w zagranicznym ośrodku naukowym podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Złożono korektę ww. deklaracji, w której wykazano przychód w wys. 60 031,44 zł. Korekta deklaracji została w dniu 8 lutego 2016 r. przekazana stypendyście.

Niewykorzystane środki w kwocie 2.521,11 zł zostały zwrócone do NCN w terminie określonym w umowie o finansowaniu.

Dla ww. projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Na wszystkich dowodach księgowych odnotowano, że wydatki zostały sfinansowane ze środków pochodzących z NCN.

(akta kontroli str.1115-1210, 1190-1200, 1245-1334, 1363-1367)

Centrum nie przeprowadziło kontroli tych projektów. Aparatura zakupiona na potrzeby badanych projektów, po ich rozliczeniu przez Centrum, została przejęta na stan środków trwałych Instytutu. Żaden z wniosków nie przewidywał dodatkowych kosztów realizacji projektu. Instytut nie wnioskował też o udzielenie pomocy publicznej. W stosunku do żadnego z ww. projektów nie powstał obowiązek przeprowadzenia zewnętrznego audytu ich wykonania.

(akta kontroli str.108-124, 251-255, 440-442, 612-613, 818, 932-933, 1099-1100,1214)

Instytut w latach 2011 - 2013 nie posiadał rachunków bankowych, na których zgromadzone środki podlegałyby oprocentowaniu. Od 2014 r. odsetki, w zależności od wytycznych w projektach, były gromadzone na rachunku bankowym przypisanym do danego projektu albo na rachunku bankowym zbiorczym, dotyczącym wszystkich projektów Centrum. Odsetki, które powstały na indywidualnych rachunkach bankowych projektów były zwracane do Centrum po zakończeniu ich realizacji, a odsetki naliczone na zbiorczym rachunku bankowym, dla pozostałych projektów finansowanych przez Centrum, zbiorczo, do dnia 31 marca następnego roku, Instytut przekazywał na rachunek bankowy Centrum. W okresie lat 2014-2018, z tytułu ww. odsetek na konto Centrum przekazano odpowiednio: 11 380,58 zł, 32 577,64 zł, 51 470,67 zł, 78 849,62 zł i 107 392,46 zł.; dokonano zwrotu wszystkich naliczonych odsetek, które powstały w ramach

[25] Umowa nr UMO-2013/08/T/NZ4/00712 do wniosku nr 2013/08/T/NZ4/00712 pt. Molekularna oraz behawioralna charakterystyka nowych mysich modeli ataksji rdzeniowo-móżdżkowej typu 3 (SCA3)

[26] Z tego stypendium 36 000 zł, na pokrycie kosztów stażu 54 702 zł, oraz na pokrycie kosztów podróży 5 478,89 zł.

[27] Ostatnia wypłata stypendium, 5 września 2014 r.; stopień naukowy doktora nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu w dniu 11 lutego 2015 r.

finansowania realizacji badań podstawowych. Każdy projekt naukowo badawczy posiadał swoje indywidualne konto kosztowe.

(akta kontroli str.1231-1234)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Zadania badawcze w ramach wybranych projektów zrealizowano w terminach i zakresach przewidzianych w umowach i aneksach do umów. Poniesione koszty realizacji projektów nie przewyższyły kosztów planowanych. Wykonawcy zrealizowali prace zgodnie z zakresami określonymi we wnioskach. Wypłata wynagrodzeń finansowanych ze środków projektu odbywała się na podstawie umów zawartych w formie pisemnej. Zakupiona na potrzeby realizacji projektów aparatura, po ich rozliczeniu, została przejęta na stan środków trwałych Instytutu. Jednostka sporządzała raporty i przekazywała je do Centrum, zgodnie z terminami, i w zakresie wymaganym umowami. W umowie ze stypendystą określono warunki, termin i zasady wypłaty stypendium; wypłaty środków stypendyście dokonywano w wysokości i w terminach określonych w umowie.

OBSZAR

2. Efekty zrealizowanych projektów

Opis stanu faktycznego

2.1. W efekcie realizacji 10 projektów wykonawcy opublikowali 32 artykuły w czasopismach krajowych lub zagranicznych o zasięgu międzynarodowym. Łączna liczba cytowań[28] na dzień 3 października 2019 r. wynosiła 338.

Efektem realizacji projektów w ramach poszczególnych konkursów było:

- Sonata - 13 publikacji w czasopismach, łączna liczba cytowań ww. publikacji wyniosła 107 (od 45 do 62), oraz siedem publikacji w formie abstraktów konferencyjnych i jedna publikacja książkowa;
- Preludium – osiem publikacji w czasopismach, łączna liczba cytowań ww. publikacji wyniosła 165 (od 25 do 88), oraz trzy publikacje w formie abstraktów konferencyjnych;
- Opus - 10 publikacji w czasopismach, łączna liczba cytowań ww. publikacji wyniosła 51 (od trzech do 34), oraz 14 publikacji w formie abstraktów konferencyjnych i jedna publikacja książkowa;
- Etiuda – jedna publikacja w czasopismach, łączna liczba cytowań publikacji wyniosła 15.

(akta kontroli str. 148, 279, 443, 520, 614, 712, 820, 911, 1068, 1207)

W wyniku zrealizowanych projektów w konkursie Sonata (zgodnie z rezultatami wykazanymi w raportach i wyjaśnieniami kierowników projektów):

- stworzono warsztat badawczy ukierunkowany na identyfikację nowo odkrytej klasy cząsteczek RNA, tzw. fragmentów RNA. Uzyskane rezultaty pozwoliły bardzo szczegółowo opisać fragmenty RNA powstające w badanych komórkach i zidentyfikować wśród nich cząsteczki, które mogą wpływać na przebieg infekcji. Uzyskano też informacje dotyczące fragmentów RNA obecnych w komórkach nowotworowych;
- poszerzono wiedzę na temat kluczowych etapów replikacji retrowirusów HIV; badania mogą być użyteczne dla projektowania nowych leków przeciwwirusowych oraz tworzenia wektorów wirusowych o potencjale terapeutycznym;
- uzyskano potwierdzenie, że stres herbicydowy powoduje zmiany na każdym poziomie ekspresji materiału genetycznego począwszy od zmian poziomu i

[28] W Web of Science.

wzoru metylacji DNA, poziomów krótkich regulatorowych cząsteczek RNA, transkryptów, a także białek. Poza hamowaniem działania syntazy EPSP, oprysk herbicydem wpływa u roślin na wiele różnych szlaków metabolicznych, genów i ich produktów białkowych. Ponadto badania jednoznacznie wskazały, jak szerokie spektrum zmian w roślinach uprawnych powoduje stosowany w rutynowej praktyce rolniczej, oprysk herbicydem.

(akta kontroli str. 126, 318, 418-419)

W wyniku zrealizowanych projektów w konkursie Preludium (zgodnie z rezultatami wykazanymi w raportach i wyjaśnieniami kierowników projektów):

- opracowano zoptymalizowaną metodykę prowadzenia eksperymentów z kolizyjnie indukowaną dysocjajcją (CID MS/MS oraz pseudo-MS3), pozwalającą na uzyskanie istotnych informacji dotyczących charakterystyki strukturalnej fenolowych metabolitów wtórnych obecnych w złożonych ekstraktach materiału roślinnego. Wypracowane podejście metodyczne analizy związków fenolowych technikami LC-MS/MS przyczyniło się do rozwoju potencjału badawczego jednostki naukowej oraz podjęcia współpracy z innymi zespołami naukowymi. Wybrane widma masowe zidentyfikowanych związków fenolowych umieszczono w międzynarodowej bazie wysokorozdzielczych widm masowych MassBank[29] oraz udostępniono w postaci biblioteki widm zainteresowanym użytkownikom systemów masowych firmy Bruker;
- dane strukturalne uzyskane w wyniku badań, mogą przyczynić się do poznania molekularnych podstaw biogenezy, dojrzewania oraz funkcji miRNA, i zrozumienia molekularnych podstaw chorób związanych z zaburzoną ekspresją miRNA. Struktura miRNA sugeruje nowe podejścia w regulacji poziomu miRNA w komórkach, które mogą być rozwijane w nurcie badań nad nowymi lekami obniżającymi poziom poszczególnych miRNA. Uniwersalność stosowanych metod oraz rezultatów projektu sprawia, że w przyszłości będą one mogły zostać wykorzystane w odniesieniu do innych miRNA;
- wyniki badań znacząco przyczyniły się do pogłębienia wiedzy dotyczącej zarówno działania endogennej maszynerii biogenezy miRNA jak i funkcjonowania egzogennych cząsteczek shRNA-miR w komórkach ludzkich. Umożliwiły one wykazanie złożoności elementów, wpływających na obróbkę cząsteczek shRNA-miR w komórkach. Rezultaty badań pozwoliły także na sformułowanie wskazówek w zakresie projektowania tego typu cząsteczek, które umożliwiają zwiększenie precyzji ich działania. Wyniki tych badań posiadały nie tylko dużą wartość poznawczą ale także wysoki potencjał aplikacyjny umożliwiający rozwój technologii RNAi. Dalsze badania nad terapeutycznym zastosowaniem cząsteczek shRNA-miR z powodzeniem są kontynuowane w Zakładzie Inżynierii Genomowej Instytutu.

(akta kontroli str. 526, 630-633, 726)

W wyniku zrealizowanych projektów w konkursie Opus (zgodnie z rezultatami wykazanymi w raportach i wyjaśnieniami kierowników projektów):

- w ramach realizowanego projektu badawczego opracowano zoptymalizowaną metodykę separacji i analizy białek osocza z użyciem proteomicznych metod bezznacznikowych oraz znacznikowych. Opracowane metody

[29] http://msbi.ipb-halle.de/MassBank/

posłużyły następnie do identyfikacji kilku białek istotnych dla zrozumienia różnic w akceleracji miażdżycy związanej i niezwiązanej z chorobą nerek i poszerzeniu naszej wiedzy o biologicznych procesach związanych z tymi procesami;

- gen p53 i kodowane przez niego białko są przedmiotem bardzo intensywnych badań w ostatnich czterech dziesięcioleciach. W trakcie realizacji projektu wykazano, że regiony w mRNA poprzedzające sekwencję kodującą białko p53, zwane regionami niekodującymi 5', zarówno w komórkach ludzkich jak i mysich, odgrywają kluczową rolę w regulacji syntezy białka p53 i jego izoform. Badania wskazały, że w komórkach poddanych działaniu czynników stresowych, wzrostowi ilości białka nie odpowiada zwiększona synteza mRNA. Wyższy poziom p53 jest zatem, przynajmniej w części, rezultatem zwiększonej efektywności syntezy tego białka w warunkach stresu. Otrzymane wyniki badań mają niezwykle istotne znaczenie nie tylko dla badaczy zajmujących się białkiem p53 i kodującym to białko genem, ale są również ważne dla szeroko rozumianej wiedzy na temat procesów regulacji biosyntezy białka. W dalszej perspektywie rezultaty badań z tego projektu mogą być użyteczne w diagnostyce procesów nowotworowych oraz próbach znalezienia leków użytecznych w terapii nowotworów;
- opracowanie metody syntezy trójfosforanów, ma duże znaczenie dla rozwoju biologii oraz biochemii, poprzez możliwość dostarczania nowych związków o znaczeniu biologicznym. Wykorzystanie w syntezie trójfosforanów termolabilnych grup ochronnych jest nowatorską koncepcją eliminującą zastosowanie agresywnych reagentów, gdyż usuwanie grupy termolabilnej następuje w wyniku ogrzewania w środowisku obojętnym. Działania takie wpisują się w strategię „zielonej chemii" i powodują mniej zanieczyszczeń dla środowiska naturalnego.

(akta kontroli str.839, 984-985, 1113)

W wyniku realizacji projektu w konkursie Etiuda, na podstawie rozprawy doktorskiej „Molekularna oraz behawioralna charakterystyka nowych mysich modeli ataksji rdzeniowo-móżdżkowej typu 3 (SCA3)" oraz po złożeniu wymaganych egzaminów, w dniu 11 lutego 2015 r. uchwałą Rady Naukowej Instytutu nadano stypendyście stopień naukowy doktora. W publikacji zawarto informację o uzyskaniu przez autora środków finansowych z Centrum na przygotowanie rozprawy doktorskiej. Zgodnie z rezultatami wykazanymi w raporcie oraz wyjaśnieniami stypendysty, wyniki projektu dostarczyły informacji o możliwościach wykorzystania nowego modelu knock-in SCA3 w eksperymentalnych terapiach ww. schorzenia. Stworzony został zbiór fenotypów chorobowych wraz z czasem ich pojawiania się u myszy Ki91, których ustępowanie lub opóźnienie występowania stanowi miarę skuteczności podejścia terapeutycznego. Wykorzystanie myszy w celach terapeutycznych może się przyczynić do uzyskania skutecznych terapii SCA3 i innych chorób zwyrodnieniowych, gdyż w wielu tego typu schorzeniach, patomechanizmy molekularne się pokrywają. Uzyskane wyniki stanowią podstawę do dalszych badań nad patogenezą i potencjalną terapią SCA3 i innych chorób neurodegeneracyjnych człowieka, a także do poznawania fizjologicznych procesów komórkowych w których zaangażowana jest ataksyna-3 - białko, którego zmutowana forma obecna w komórkach prowadzi do rozwoju choroby.

Koszty publikacji w czasopismach zostały poniesione ze środków otrzymanych z NCN przy realizacji sześciu projektów w ramach konkursu Sonata (10 070,46 zł), Preludium (3 556,84 zł) i Opus (49 619,51 zł).

Wszystkie ww. publikacje związane z badanymi projektami zawierały wzmiankę o sfinansowaniu projektu ze środków Centrum oraz numer rejestracyjny projektu. Badane raporty końcowe zawierały „Popularyzatorski opis rezultatów projektu".

(akta kontroli str. 1140, 1156, 1210)

2.2. Centrum tylko raz zwróciło się do kierownika projektu realizowanego w ramach konkursu Preludium 3[30], z prośbą o udział w badaniu opinii laureatów konkursów Centrum adresowanym do kierowników projektów badawczych, którzy zrealizowali bądź realizują projekt co najmniej od roku, i złożyli przynajmniej jeden raport roczny z tego projektu. Głównym celem tych badań było uzyskanie opinii laureatów konkursów NCN na temat poszczególnych etapów procesu realizacji projektu badawczego finansowanego w ramach konkursów, od momentu złożenia wniosku do chwili, w której wykonywano ww. badania.

(akta kontroli str.1215)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Sfinansowane przez Centrum projekt przyniosły zakładane efekty - efektem realizacji każdego ze skontrolowanych projektów były publikacje w wydawnictwach o zasięgu międzynarodowym oraz uzyskanie przez stypendystę stopnia naukowego doktora. Publikacje te zawierały informacje w języku angielskim o finansowaniu omawianych badań ze środków Centrum oraz numer rejestracyjny projektu. W raportach końcowych badanych projektów zamieszczono „Popularyzatorski opis rezultatów projektu".

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w zakresie skontrolowanej działalności Instytutu, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Poznań, 21 listopada 2019 r.

Delegatura w Poznaniu

Kontroler	Dyrektor
Zbigniew Truszkowski	z up. Grzegorz Malesiński
specjalista kontroli państwowej	p.o. Wicedyrektora
.....	.....
podpis	*podpis*

[30] Projekt 2012/05/N/NZ1/01919.